

Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.
Telefon 3/VI.

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Letnik 1.

Maribor, dne 2. decembra 1918.

Štev. 8.

Naš položaj.

Če hočemo biti odkriti, moramo reči, da vlada še precej nejasnosti glede naše bodočnosti. Vemo sicer, da je Narodno vječe poslalo v Belgrad 28 mož, ki naj s srbsko vlado vse pripravijo za konstituantno in ta naj bi potem odločila med republiko ali kraljevino na najširši demokratski podlagi. — Tedaj pa bi bilo mogoče dvojno: 1. ako se večina, recimo dvetretjinska večina izreče za demokratsko kraljevino, potem bi bila stvar urejena in Jugoslavija bi ostala gotovo enotna in pod okriljem Srbije. Brez dvoma bi potem dobili od antante pri mirovnih pogajanjih politično podporo, zlasti proti Italiji, in razventega gospodarsko podporo, ki je bomo krvavo potrebni.

Zdaj pa vzemimo 2. slučaj, to je, da se večina izreče proti kraljevini, torej za republiko. V tem slučaju pa bi Srbija, ako bi bil ta predlog — kar je gotovo — proti njeni volji, tedaj bi Srbija najbrž rekla; dobro, mi smo lahko tudi sami. Dobili bomo itak Makedonijo nazaj in vrh tega nam bo antanta še priznala vse srbsko ozemlje: Bosno in Hercegovino, Bačko, Banat, torej bomo dosti jaka in zahtovalna država, vi Slovenci in Hrvati pa si pomagajte, kakor veste in znate. In verjetno je, kar se je že v časopisih omenjalo, da nas bo antanta kot nezadovoljneže in nevhvaležneže izročila kaki drugi velesili, najbrž Italiji, ki bi imela protektorat nad nami. Seveda bi bili Italjani tega zelo veselji. Saj vidimo, kako segajo po naši zemlji. In antanta bo morala vendar tudi Italiji kot zaveznici napraviti kako uslugo in glej tu bi bila najlepša prilika, češ Slovenci in Hrvati kot majhna država potrebuje nekega protektorja, ki jim bo malo pomagal.

Mislimo si lahko, kako nam bi Italjani pomagali. Saj nam že sedaj tako proketo hitijo pomagati, ko nam kradejo vse, kar se da, ko nas zapirajo proti vsaki pravici, celo proti volji antante.

Kaj torej spoznamo? V prvem slučaju bi imeli pričakovati mogočno, enotno in edinstveno demokratsko kraljevino, v drugem slučaju pa eventualno slabotno republikansko državičico pod protektoratom kake velesile. Ni moj namen, da propagiram za kraljevino, tudi za republiko ne mislim agitirati, dasi bi rad. Dandanes namreč ne gre za to, ali hočemo to ali ono, nego nam se bo kratkomalo reklo: ali eno ali drugo, odločite se!

Ali se bomo torej odločili za slabotno republiko brez prave gospodarske sile, državo, ki bi bila sicer republikanska, a sicer nesamostojna, pod neko patronanco, katero bi naš protektor — Italija gotovo zlorabljal. Kako se najbrž Italjani

veselijo, ko vidijo našo neodločnost, in Nemci na drugi strani ravnatako; zato bi skoro radi z Italjani pili bratovščino, čes, dajva ga, kratkovidnega Jugoslavana, zato jih kličejo tudi sem v Maribor — seveda zastoj, če smo pametni, dokler ne bi bilo prepozno.

Iz vsega tega sledi, da moramo vzeti tisto kar bo boljše in to je, čisto nepristransko presojeno, enotna, nedeljena, najsi bo tudi demokratska jugoslovanska kraljevina. Tudi za najhujšega republikanca je potreben tak kompromis, ako je v duši zaveden Jugoslovčan, ne pa internacionalen republikanec, ki mu je več do republike, kakor do svojega naroda in to samo radi svojih principov. Jaz sem prepričan, da bi nemški socijalni demokrat, ako bi bil Jugoslovčan, gotovo tako sodil, ker doslej je pri nemški socijalni demokraciji še vedno nacionalnost zmagala nad internacionalnostjo.

To je sicer proti njihovi teoriji, a v praksi je vedno tako bilo in to je dokaz, da je živ naroden jezik še vedno močnejši, kakor teorija na papirju. In ako bi nemški socijalist vedel, da mu gre zato, da reši svojo t. j. nemško narodno državo, bi gotovo napravil kompromis tudi med republiko in demokratsko monarhijo. Saj pa ne govorim samo našim jugoslovanskim soc. demokratom, temveč delavcem sploh, brez razlike strank, in verjamejo mi naj, da je neobhodno potrebno tako misliti in da bodo vsi naši kandidati za konstituantno vseh strank morali tako soditi in temu primerno delati, ako ne bodo hoteli, da bi jih nekoč preklinjali.

Našemu razumništvu?

Da mine vsaka nezaupljivost glede namenov našega lista, podajemo sledeče pojasnilo: Kaj nas je napotilo k izdajanju lista? Zgolj skrb za dobrobit malega obrtnika, in zavest, da sedanji naš narodnopolitični položaj zahteva brez odloga, da našega proletarca, telesno ali duševno robotajočega, organiziramo v narodnih organizacijah, in da mora biti v to svrhu dobrodošla pomoč najpride od katere koli strani, le da pomaga graditi, ne razdirati.

Zastopstvo stanovskih interesov, narodna in politična vzgoja delavstva je v prvi vrsti zadeva političnih strank in stanovskih oziroma političnih organizacij. Nujnejša od politično-strankarske organizacije se nam zdi stanovska organizacija delavstva tako z narodnega kot z delavskega stališča.

Baš tu pa se najdejo lahko vsi narodni delavci brez razlike strank k skupnemu delu, zakaj to bodi naše načelo: **stanovske organizacije delavstva in malega človeka nasploh se**

naj snujejo na strankarsko nevtralnem temelju.

Vsem, ki hočejo na tem temelju organizirati naš proletarijat, je naš list na razpolago, njim hočemo po svojih skromnih močeh pomagati. Nimamo namena delati niti odkrite niti ne prikrita strankarske propagande, truditi se hočemo, biti objektivni napram vsem političnim strankam.

Jeli pa načelo izvenstrankarstva stanovskih organizacij možno in praktično? Da se nam ne vidi to načelo samoposebi umevno, da pomeni skoro nek novum v naši politiki, je značilno za abnormalne politične razmere, za idejno zmedenost politike v polupretekli dobi.

Nadalje prihodnjic.

Političen pregled.

Angleški oficirji na Dunaju. (Dunaj, 23. nov.) Dne 22. novembra zvečer se je z dunajskega južnega kolodvora odpeljal poseben vlak z angleškimi oficirji, civilisti in francoskimi vojniki proti Trstu. Na kolodvoru jih je pozdravil dunajski vojaški poveljnik SHS Stefanovič v spremstvu profesorja dr. Brežnika in nadp. Engelhartta kot osloboditelje tlačanih narodov in jim je želel polno sreče na potu v bratsko zmagoslavno domovino. Dunajski južni kolodvor pač še ni videl takega prizora: angleške in francoske uniforme, odposlanstvo in kolodvorski oficirji SHS s trobojnicami. V žitvahnem razgovoru so stale te pestre gruče pred vlakom, navdušene in veselje se je bralo na vsakem licu. Angleški poveljnik Mister Brown se je v prisrčnih besedah zahvalil za prijazen pozdrav in nazdravil na slobodo velike Jugoslavije. Kot častno spremstvo je bil pridružen angleškemu oficirjem od našega vojaškega poveljenika stotnik Josip Novosad.

Avstro-ogrski vjetniki v Italiji. (Lugano, 27. novembra.) Število vseh vjetnikov bivše avstro-ogrskor armade, ki se nahajajo v Italiji, se čeni na 700.000 mož.

Meje države SHS. Proglas, ki so ga izdali Srbi na narod v Subotici, naglašja, da sega država SHS od Soče do Vardarja, od Subotice do Prizrena, od Temešvara do Trsta.

Jugoslovanski škofje so sklenili na svojem sestanku v Zagrebu dne 27. nov. slovansko bogoslužje.

Slovanskim visokošolcem se omogoči vsled posredovanja študij na zagrebški univerzi. Predavanja se začno 8. januarja.

Zagreb, 30. nov. Bosansko hercegovski sabor se je izrekel za Srbijo in kralja Petra. (Opomba ured.: Po vsem tem je pričakovati, da se bode Dalmacija in da se bomo tudi mi s Hrvati vred pridružili, da ustanovimo enotno jugoslovansko državo.)

Nemčija v razsulu. Na skupščini badenske deželne uprave so sklenili, da se Badenska loči od Berolina. Tudi bavarska vlada je odklonila vsako občevanje z berolinsko vlado. Izvzemši Prusov vse nemško časopisje kliče: Proč od Berolina!

Belgrad, 29. nov. Danes ob 10. uri dopoldne se je vršil v Belgradu v mestni posve-tovalnici prvi razgovor med delegati Narodnega veča in srbskim regentom Aleksandrom.

Italijanska nasilstva na jugoslovanski zemlji. Laška vlada je prepovedala vse slovenske napise. Vojaki hodijo okrog in mažejo slovenski napise. Ker se jim ni posrečilo z lepa dobiti nasih ljudi za se, začeli so s silo. Zapirajo naše zavedne može in jih tirajo v Italijo.

Gospodarska meja na Štajerskem. Maribor, 30. nov. Pri pogajanjih med zastopniki Nemcev in generalom Maistrom so sklenili, da bo naša gospodarska črta sačasno med Nemško Avstrijo in Jugoslavijo črta Dravograd, Marenberg, Lučane in Spielfeld. V Radgono pošljemo le našo posadko, ki bo nadzorovala izvoz živil iz slovenskih krajev v nemške.

Sprejet protislovanski zakon. Dunaj, 28. nov. Narodna skuščina Nemške Avstrije je sprejela včeraj lez Kemeter o pravicah državljanov, ki odreka vsem nenemškim prebivalcem volilno pravico. Sklenjeni zakon je vzbudil v celi javnosti težke pomisleke radi konsekvenc, ker bodo slovanske države, bodisi Češka ali pa Jugoslavija, v odgovor sklenile enake zakone proti Nemcem. Sprejetje tega zakona je bilo popolnoma slučajno. Od socialnih demokratov je bilo navzočih le par zastopnikov, nemški nacionalci pa so glasovali za zakon, ne da bi pri tem kaj mislili; tako se je posrečilo nemškemu radikalcem spraviti ta zakon do veljave. Namerava se z novelo spremeniti že sprejeti zakon.

Mariborske novice.

Obratno nadzorstvo v Ljubljani prevzame od 1. decembra naprej ves železniški obrat na progah južne železnice do Spielfelda. Do tja bodo vozili jugoslovanski vlaki.

Občinstvo opozarjamo, da podpira trgovce in obrtnike, ki inserirajo v našem listu, ker mi sprejmemo inserate le od narodnih tvrdk.

Slovenski penzionisti. Na pristojne oblasti stavimo vprašanje, ali bi se nebi slovenski penzionisti pozvali, da prezamejo začasno službo, dokler se razmere ne uredijo. Če so marsikateri penzionisti med vojsko pomagali stari korumpirani Avstriji s službovanjem, zakaj ne bi sedaj mladi Jugoslaviji.

Slovenska gimnazija v Mariboru. S 1. dec. t. l. se je izvršila ločitev nemških in slovenskih razredov. Odslej se bode v vseh predmetih poučevalo v slovenskem jeziku, v višjih razredih se bode poučevala tudi srbohrvaščina. Nemške paralelke ostanejo kakor so bile, samo slovenščina postane obligaten predmet. Radi pomanjkanja šolskih sob se preselijo nemški razredi v stari muzej, Elizabetna c. 16. — Objednem s temi spremembami se je ustanovil tudi 1. razred slovenske realke, ker se je oglasilo zadosti učencev. — Torej zelo lep napredek! Celotna gimnazija in 1. razred realke ostane pod vodstvom dosedanjega ravnatelja. Višji nadzornik je postal dr. Poljanec.

Dvojna mera. Poroča se nam: Imela sem ptoliko opazovati, da dobijo v pekarnah gotovi mariborski mogotci drugačne hlebčke. Čeravno nisem imela prilike pokusiti, kakšne kokovosti je te druge vrste kruh, vendar si mislim, da peki tej gospodi ne dajo slabjšega ampak boljšega. — V Mariboru bo treba železne metle, da se odpravijo te krivice. Nemške socialdemokrate pa vpozarjamo na to ljubezen, ki jo kažejo mariborski mogotci nam delavcem.

Delavci, širiti naš list! Zahtevajte ga povsod! Naznanite nam vaše želje in zahteve!

Promet na železnici je zopet normalen, kljub temu, da še nekateri od nemškega socialdemokratskega vodstva zapeljani železničarji in delavci strajkajo. Danes zjutraj so stali v Studencih na vseh ulicah, ki peljejo k delavnici, g. voditelji mariborske nemške soc. demokracije in so odvracali može, ki so hoteli iti v delavnico od dela. Opozarjamo železničarje na oglas Narodne vlade. Bodite pametni, ne dajte se hujšati; sicer boste posledice neprijetno občutili.

Železničarsko konzumno društvo je v soboto razdelilo brezplačno svojim strajkujočim nemškim pristašem živež, za približni 500 K. Isto je hotelo tudi včeraj zjutraj storiti. Sled tega je naše vojaštvo zasedlo magacine, da zbrani to krivično razdeljevanje. Mi jugoslovanski železničarji zahtevamo, da se vodstvo trgovine izroči zanesljivim rokam.

Aprovizacija.

Hrvatska pomoč v prehrani Slovenije. Zagreb, 28. novembra 1918. Včeraj je izdala Narodna vlada SHS v Zagrebu na intervencijo tukajšnjega posredovalca za prehrano Slovenije g. Adolfa Ribnikarja dovoljenje za nakup in izvoz enega vlaka dopitanih svinj (okoli 90.) iz Slavonije za slovensko ozemlje. Prašiče sme kupovati prehranjevalni urad Narodne vlade SHS v Ljubljani v sporazumu s prehranjevalnim uradom v Zagrebu po lastnih organih. Najvišje cene za nakup prašičev so uradno določene maksimalne cene s katerimi so pokriti produkcijski stroški (8 do 9 kron za 1 kg žive teže). Ni pa izključeno, da se bodo prašiči dobili tudi cenejše, ker znaša ponekod tržna cena v Slavoniji za en kilogram žive teže celo le 4 krome. Z ozirom na velikanke prometne težkocpe po hrvatskih železnicah, ki bi sicer onemogočale zv. z blaga in z ozirom na to, da je pomanjkanje po zabe i v slovenskih krajih naravnost katastrofalno, bo prehranjevalni urad v Ljubljani sam organiziral izvoz prašičev iz Slavonije in bo v to svrhu poslal tja posebni živinski vlak z vsem potrebnim osebjem. Po mnenju poverjenika za prehrano g. Edo Markovića, ki je Slovencem zelo naklonjen, naj bi bilo prvo dovoljenje izvoza prašičev za slovensko ozemlje le prva pomoč v skrajni sili. Pozneje, zlasti ko stopi v življenje nova organizacija za nakup živine pri Narodni vladi SHS v Zagrebu, je upati na tako velik dovoz prašičev, da bodo potrebščine slovenskega ljudstva, v koliko se tiče potrebščine masti in slanine, krite v najboljši meri.

Mast in olje se še vedno dobijo, olje celo brez karte.

Razne novice.

Naslovi odpravljeni. Narodna vlada SHS v Ljubljani je odredila, da se odpravijo v. i. nazivi kakor visokorodje, blagorodje itd. rabijo se samo nazivi: gospod, gospa, gospodična. Naslovi na oblasiva: slavni, visoki so tudi odpravljeni.

Zadnja poročila.

Podgorica, 29. novembra. Velika narodna skupščina, ki se je dne 27. t. m. sestala pod predsedstvom Save Cerviča in tajništvom Vukotica je soglavno odstavila kralja Nikito in vso kraljevsko dinastijo Petrovič-Njegoš ter proklamirala popolno ujedinjenje Črne gore s kraljevino Srbijo pod kraljem Petrom.

Zagreb, 29. novembra. Iz Belgrada poročajo, da je Nikola Pašić imenovan zopet za srbskega ministrskega predsednika in mu je poverjena naloga, sestaviti nov ministrski kabinet. Pašić bo sestavil novi kabinet iz vseh srbskih strank. Prva naloga novega kabineta bo, da izvede dogovore z delegacijo S. H. S. Dogovori se bodo vršili v mestni hiši v Belgradu. Predposvetovanja so se danes že vršila.

Raznašalca za naš list iščemo. Oglasi se naj v trgovini g. Weixl na glavnem trgu.

Inserati za naš list se sprejemajo in plačujejo v trgovini g. Weixl na glavnem trgu št. 22.

Hrvatska Matica izda letos v rednem izdanju sledeče 4 knjige: 1. Kemija živih bića (bitij); 2. Narodne pjesme knj. VI. 3. Car Emin: Pod sumnjom. 4. Čorović: U celijamo Članarina je povišana in znaša za Slovence 8 K s poštnino in zavijem vred. Naročila sprejema ustmeno in pismeno (po dopisnici) poverjenik za Maribor, prof. Iv. Favai, Bismarckova ul. 17. Knjige izidejo začetkom 1919.

Stanovanje

z 2 ali 3 sobami s pohištvom ali brez njega in kuhinjo iščeta za takoj zakonca brez otrok. Ponudbe na upravo.

Močni čevlji

(Goisserer) se zamenjajo za živež (moko, slanino). Cvetlična ulica 27, vrata št. 7.

Prva jugoslovanska veletrgovina papirja in galanterije

Vilko Weixl

Maribor, glavni trg 22

priporoča vsakovrstne božične novoletne in druge razglednice, papir, božične okraske jaslice, knjige s povesti za mladino in odrasle, knjige z podobanci, albume, igrače i. t. d.

Zaloga vsakovrstnih oblek za moške in fante v veliki izbiri po zmerni ceni. Točno izdelovanje po meri

Ignac Božič, krojač, Tegetthoffova cesta št. 34.

Slovenske gostilne v Mariboru:

Narodni dom

Meden in Golec na Tegetthoffovi cesti, ter Rapoc na Tržaški cesti.

Špecerijska trgovina

Vilko Berdajs, grajski trg v gradu priporoča dobro kisle zelje in repo, semena in drugo mešano blago.

Jože Ulaga, Tegetthoffova ulica,

priporoča blago na obleke za moške in ženske, druk in drugo manufakturno blago ter kravate, kolirje in srajce.

Trgovina s papirjem

Ivanka Weixl, gospodska ulica 33

priporoča božične in novoletne razglednice, papir in druge pisarniške ter šolske potrebščine.

Urar **Franjo Bureš, Tegetthoffova cesta 39** prevzame vsa popravila.

Učenec ali učenka in prodajalka

se sprejme v trgovini s papirjem in galanterijo Vilko Weixl, glavni trg št. 22.

Štampilje

vsakovrstne po izredno nizkih cenah. Vilko Weixl, trgovina s papirjem, Maribor, glavni trg 22.